

Velike aktivnosti nemškega vojaštva ob poljski meji

Armada 1,500,000 mož se zbira na vzhodu. Aretacija carinskega uradnika povečala napetost med Nemčijo in Poljsko. Nacijska okupacija Slovačije napovedana

Berlin, 21. jun. — Velike aktivnosti nemškega vojaštva ob poljsko-poljski meji, od Gdan-
slovačije, kakor tudi ob
med Vzhodno Prusijo in
Poljsko, so v teku. Iz gibanja
nekaj čet informirani krogi
opozarjajo, da namerava Hitler ob-
stati Poljsko. Tu pravijo, da bo
zbrana nemška armada
1,500,000 mož ob poljski meji.
Berlin namiguje, da bo
presenetil Poljsko v bliž-
njosti. Informirani krogi
pravijo, da je Paul Joseph
Göbbels, minister nacijske pro-
pagande, v svojem govoru v
Berlinsko dal razumeti, da se
nemška pripravlja na ofenzivo
proti Poljski. Zunanji opazovalci
tudi tri značilnosti v gibanju
nemškega vojaštva in napovedu-
je, da bodo Hitlerjeve čete za-
le Slovačijo v bližnji bodo-
čnosti.

Ker je Slovačija sprejela Hit-
lerovo "protekcijo" v zadnjem
delu in sklenila dogovor, da
nemška lahko pošlje svoje čete
na ozemlje, ako vidi, da
je potrebno, se nacija pripravi-
la na okupacijo strateških
delov. Poveljstvo nemških garni-
zon v Berlinu in Hanoverju je
inštruirano, naj pripravi
na odhod proti vzhodu.
Nemška je tudi, da bodo nem-
ške čete invadirale Rutenijo
(ukrainsko Rusijo), ki jo je
nemška dobila od Slovačije.

Udeležba nemške artiljerije bo
na Gdanek prihodnji teden,
kjer se bo udeležil proslav
vzhoda. Z odkritjem spomenika v
tadni vojni padlim nemškim
vojakom. Nekaj dni pozneje bo
nemške boje ladje dospele v
Vse to je v zvezi z giban-
jem nemškega vojaštva ob
poljski meji.

Gdanek, 21. jun. — Dva nova
aristi ob meji sta povečala
napetost med Nemčijo in Pol-
jsko. Poljski carinski uradniki so
aretirali Julusa Muellerja,
nemškega carinskega urad-
nika, ki je došel z vlakom iz
Gdaneka na poljsko obmejno
postajo v Dirschajnu.
Poljske avtoritete doslej še niso
nasilne aretacije nemškega u-
radnika.

Nemški sodnik Luech v Gdan-
sku, ki se je odpeljal iz Gdan-
slovačije, Vzhodna Pru-
sija, je bil aretiran, ko se je
bil ustavit v Dirschajnu. Odve-
rje bil na poljsko policijsko
postajo, kjer so ga zaslišali in
izpustili. Nacijske avtorite-
te so poslane oster protest
v zvezi s tem inciden-
cem.

Poljska nastopila
proti poljedelske-
mu tajniku
Madison, Wis., 21. jun. — Reso-
lucija s pozivom na predsednika
poljskega parlamenta, naj odstavi polje-
skega tajnika Wallaca je bi-
la sprejeta v nižji državni zbor-
u s 54 proti 35 glasovom. Av-
toritete je republikanski
senat Charles A. Budlong. V
debatu je Budlong očital
Wallacu, da ne izvajati progra-
ma prilog farmarjem.

Poljski viharji v Rumu-
niji in na Ogrskem
Budimpešta, Ogrska, 21. jun. —
Poljski viharji so večeraj zajeli
del Ogrske in Rumunije.
Vet ljudi je bilo ubitih v Ru-
munijski in trinaest na Ogrskem.
Vet ljudi je bilo ubitih v Ru-
munijski in trinaest na Ogrskem.
Vet ljudi je bilo ubitih v Ru-
munijski in trinaest na Ogrskem.

Poljski viharji v Rumu-
niji in na Ogrskem
Budimpešta, Ogrska, 21. jun. —
Poljski viharji so večeraj zajeli
del Ogrske in Rumunije.
Vet ljudi je bilo ubitih v Ru-
munijski in trinaest na Ogrskem.
Vet ljudi je bilo ubitih v Ru-
munijski in trinaest na Ogrskem.
Vet ljudi je bilo ubitih v Ru-
munijski in trinaest na Ogrskem.

Poljski viharji v Rumu-
niji in na Ogrskem
Budimpešta, Ogrska, 21. jun. —
Poljski viharji so večeraj zajeli
del Ogrske in Rumunije.
Vet ljudi je bilo ubitih v Ru-
munijski in trinaest na Ogrskem.
Vet ljudi je bilo ubitih v Ru-
munijski in trinaest na Ogrskem.
Vet ljudi je bilo ubitih v Ru-
munijski in trinaest na Ogrskem.

Poljski viharji v Rumu-
niji in na Ogrskem
Budimpešta, Ogrska, 21. jun. —
Poljski viharji so večeraj zajeli
del Ogrske in Rumunije.
Vet ljudi je bilo ubitih v Ru-
munijski in trinaest na Ogrskem.
Vet ljudi je bilo ubitih v Ru-
munijski in trinaest na Ogrskem.
Vet ljudi je bilo ubitih v Ru-
munijski in trinaest na Ogrskem.

Unije apelirajo na Roosevelta

Intervencija v prilog žrtvam persekucije

New York. — (FP) — Reso-
lucija z apelom, naj Roosevelt
interveniira v prid delavskim vo-
diteljem v Spaniji, je bila spre-
jeta na zborovanju predstavi-
kov tukajšnjih unij. To so po-
tem podprle delavske organizac-
cije v več drugih mestih in dr-
žavah.

Akcijo, da Roosevelt posredu-
je in ustavi masne represalije,
je podvzel Odbor za pomoč špan-
skim beguncem, ki ima svoj
glavni stan v New Yorku. Na-
čelnik tega odbora je George O.
Perahling.

Masne aretacije in eksekucije
je pod režimom generala Fran-
ca v Spaniji zahtevalo ameri-
ško intervencijo, pravi odbor.
Med zadnjimi žrtvami, ki so bile
ustreljene, je bil Emilio Morales,
predsednik unije železničarjev.
Alfred Cope, direktor ameri-
ške dobrodelne organizacije, ki
se je vrnil iz Spanije, je orisal
dogodke v Spaniji po civilni vo-
jni. On je dejal, da je njegova
organizacija prenehala s svojim
delom, ker so španski fašisti za-
segli živila, namenjena lačnim
otrokom. Ta so dobili vojaki in
fašistični politiki. Organizacija
bo pomagala odslej naprej špan-
skim beguncem v koncentracijs-
kih taboriščih v Franciji. V teh
se nahaja nad 350,000 begun-
cev.

Cope je dejal, da je njegova
organizacija skušala sodelovati
s Francovim režimom, toda uvi-
dela je kmalu, da sodelovanje ni
mogoče. Reče, ki so potrebo-
vali podporo in živila, jih niso
dobili, ker niso imeli političnih
priporočil. Dalje je rekel Cope,
da je njegova organizacija na-
sičevala v Murciji 100,000 špan-
skih otrok in vzdrževala dve bo-
lišnici. Organizacija je učinko-
vit sistem distribucije živil, da
reši čim več otrok pred stradan-
jem, toda fašisti so ga razbili.
"Zahtevali so živila od nas, obe-
nem pa so nam dali razumeti, da
nas ne marajo," je dejal Cope.
Protifašistična propaganda se
nadaljuje tajno v Madridu in
drugih španskih mestih, je rekel
Cope. Ceste so dostikrat ponoči
potresene z letaki s protifašistič-
no vsebino.

Ljubica rumunskega
kralja v bolnišnici
Varšava, Poljska, 21. jun. —
Magda Lupescu, ljubica rumun-
skega kralja Karola, je zbolela in
bila odpeljana v bolnišnico, kjer
se bo morala podvreči operaciji.
Tako so bili informirani njeni
prijatelji v Varšavi. Nedavno je
obiskala Karola v njegovi vili v
bližini Bukarešte, kjer jo je na-
padla bolezen. Zdravniki so ji
svetovali, naj se takoj podvrže
operaciji, kar pa je odklonila.
Govorice, da je bolezen posledica
zastrupljenja, njeni prijatelji
zanikajo. Lupescu je židinja
in nakopala si je sovraštvo Že-
lezne garde, protizidovske orga-
nizacije v Rumuniji, katero je
vlada proglasila za nelegalno.

Sest milijonov
za oskrbo revežev
Springfield, Ill., 21. jun. — Leo
M. Lyons, tajnik državne relif-
ne komisije, je izjavil pred čla-
ni zbornicega odbora za apro-
priacije, da je potrebna vsota
\$6,000,000 na mesec za financir-
anje oskrbe brezposelnih v dr-
žavi. Lyons je dejal, da 196,000
družin prejema podporo v Illi-
noisu.

Začetek poletja
Danes je začetek poletja. Soln-
ce je doseglo najvišjo točko na
severu in odlej se bo vračalo na-
zaj proti jugu. Danes je naj-
daljši dan in najkrajša noč v le-
tu.

Bivši sodnik obsojen v zapor

Apel za pomilostitev odklonjen

New York, 21. jun. — Martin
T. Manton, bivši federalni sod-
nik, ki je imel poleg članov vr-
hovnega sodišča najvišjo pozici-
cijo, je bil večeraj obsojen na
dve leti zapore in plačitev \$10,-
000. To je maksimalna kazen
in izrekel jo je federalni sodnik
Calvin W. Chestnut, ki je tudi
vodil obravnavo, na kateri je
bil Manton spoznan za krivega
zlorabe svoje oblasti in preje-
manja podkupnine. Na obrav-
navi je bila predložena eviden-
ca, da je Manton izrekal razsod-
be v prilog strankam, od kate-
rih je dobival podkupnino.

Maksimalno kazen je zahte-
val prosekutor John T. Cahill.
Poleg Mantona je bil obsojen
tudi George M. Spector, new-
yorški broker. Dobil je eno le-
to zapore in plačati bo moral
kazen \$5000.

Manton je eno uro predlral,
naj sodišče razveljavi izrek po-
rote, ki ga je spoznal za krivega.
Trdil je, da ni imel pravične ob-
ravnavne in da so priče, ki so na-
stopile proti njemu, osebe brez
časti. "Protestiram proti obso-
ditvam, da sem oviral justico,"
je dejal Manton. "Moj ugled
je uničen in kot izgleda tudi
življenje."

Preiskavo, ki je rezultirala v
obsodbi Mantona, je začel dis-
triktni pravdnik Thomas E.
Dewey.

Amerika poslala protest Japonski

Obsodba uničevanja ameriške lastnine

Washington, D. C., 21. jun. —
Državni departament je podvzel
dva koraka, da podpre trditve,
da japonska blokada angleško-
francoske koncesije v Tientsi-
nu, Kitajska, ogroža tudi ame-
riške interese na Kitajskem.

Prvi korak je bil protest to-
kijski vladi proti bombardiranju
iz zraka ameriške lastnine na
Kitajskem. Protest je v imenu
državnega departamenta izročil
japonski vladi E. H. Dooman,
opravniki poslov ameriškega po-
slaništva v Tokiju.

Drugi korak je bila nota, vse-
bujoča kritiko japonske blokade
mednarodne naselbine na kitaj-
skem otoku Amoyju. V tej na-
selbini živi več ameriških dr-
žavljanov, ki ne morejo dobiti
živil in drugih potrebščin zara-
di blokade.

Nadaljnja družba se podala uniji

Protiunijaska fronta v Harlanu se krha

Harlan, Ky., 21. jun. — Wil-
liam Turnbuller, predsednik tu-
kajšnjega rudarskega distrikta
UMWA je naznanil, da je Crech
Coal Co. kapitulirala in podpisala
pogodbo, ki med drugim dolo-
ča unijasko delavnico. Ta družba
je včlanjena v Zvezi premo-
govnih operatorjev, ki se še upira
podpisu pogodbe.

Kapitulacija Crech Coal Co.
pomeni, da se je podri prvi ste-
ber protiunijaska fronte v Harla-
nu. Turnbuller je naznanil, da
se bodo rudarji vrnili na delo v
rove te družbe, ki počivajo že od
1. aprila. Kompanija ni skušala
obnoviti obrata, da je Crech
Chandler poslal državne milici-
ke na pomoč operatorjem.

Organizirani rudarji so prosla-
vili zmago, ki je prišla s podpi-
som pogodbe, z veliko paradjo.
Parade so se udeležili tudi tr-
govci in žene ter otroci rudarjev.

NEZAUPANJE OVI- RA ANGLEŠKO-RU- SKA POGAJANJA

Moskva zahteva garan-
cije od Anglije

REVIZIJA BRITSKE
POLITIKE

London, 21. jun. — William
Strang, reprezentant zunanje-
ga urada, katerega je Chamber-
lain poslal v Moskvo, da pospe-
ši pogajanja glede sklenitve mi-
litaristične in obrambne zveze,
ni doslej dosegel še ničesar. Od
izida pogajanj v Moskvi zavisi
politični razvoj v Evropi.

Ali se Velika Britanija in so-
vjetska Rusija v resnici resno
prizadevata, da pride do voja-
ške zveze med njima, ki naj bi
ustavila agresijo nacijske Nem-
čije in fašistične Italije, je
dvomljivo. Zadnji dogodki so
demonstrirali, da ne zaupata
druga drugi in to je vzrok zavla-
čevanja pogajanj.

Chamberlain in zunanji mi-
nister Halifax še vedno v svo-
jih govorih naglašata, da Veli-
ka Britanija ne namerava ob-
koliti Nemčije s sovražniki, v
isti sapi pa pravita, da "pomir-
jenje" diktatorjev ni več cilj
angleške politike. Edino, kar
je Chamberlain dosegel s svojo
novo politiko je mnenje med
nemškimi ljudstvom, da išče za-
veznike proti Nemčiji, da usta-
vi njen pohod.

Sovjetska diplomacija vztra-
ja pri svoji zahtevi, da mora
Velika Britanija garantirati za-
ščito trem baltičkim državam
— Latviji, Estoniji in Finski,
dasi te odklanjajo tako garan-
cijo. Argument je, da bi bila
Rusija v nevarnosti, ako ne bi
baltičke države dobile garan-
cije.

Chamberlain se obotavlja in
doslej še ni nobenega zname-
nja, da bo pristal na ruske za-
hteve. Nekateri krogi že na-
povedujejo, da se bodo pogaja-
nja glede sklenitve vojaške zve-
ze med Anglijo in Rusijo razbi-
la. Mnogi so uverjeni, da bo
prihodnji korak v diplomatski
igri sklenitev trgovskega pak-
ta med Rusijo in Nemčijo.

Družba nameravala znižati mezde

Zaslišanje pred
delavskim odborom

Akron, O. — (FP) — Pri za-
slišanju pred federalnim delav-
skim odborom so bili podani do-
kazi, da je nameravala Good-
year Tire & Rubber Co. znižati
mezde in podaljšati delovne ure.
Zaslišanje je bilo odredjeno na
podlagi obtožbe, da je kompani-
ja kršila Wagnerjev zakon.

Stanley Denlinger, odvetnik
unije združenih kavčukarskih
delavcev in član pogajalnega od-
bora, je povedal, da je Fred F.
Climer, direktor kompanije, iz-
javil, da morajo biti mezde zni-
žane. "Bilo bi nesmiselno, ako bi
apelirali na delavce, naj pristane-
jo na znižanje mezd," je rekel
Climer. "Mi jih bomo zni-
žali, ne da bi koga vprašali, ali
se strinja s tem ali ne. Profite
izkazujejo samo naše tovarne v
tujemstvu in tega požrejo to-
varne v Ameriki."

Climer je predlagal redukcijo
mezde 10 odstotkov in podaljša-
nje delovnega tedna od 36 na 40
ur. John D. House, predsednik
krajevne unije kavčukarskih de-
lavcev, je pri zaslišanju pove-
dal, da so uradniki kompanije
večkrat naznanili, da ne bodo
podpisali pogodbe.

Kompanija je obdolžena, da
se ni nikdar pogajala z unijo s
dobro voljo in zaupanjem, da je
zapostavljala unioniste v prilog

Domače vesti

Obiski
Chicago. — Frank Reven, član
društva 74 SNPJ v Virdu, Ill.,
je 20. t. m. obiskal gl. urad SN-
PJ in uredništvo Prosvete. Z
njim je bil njegov sin Sam, ki ži-
vi v Chicagu.

Vesti iz Minnesote
Duluth, Minn. — Na Towerju
je dne 15. t. m. umrl slovenski
pionir Matija Mihelič v visoki
starosti 80 let. V Ameriko je
prišel pred 53 leti in ves čas je
živel na Towerju. Zapušča dva
sinova, tri hčere, enega brata in
dve sestre ter 15 vnukov. — Po
daljši bolezni je 16. t. m. na Au-
rori umrl rojak John Rebrovič
ml., star 35 let. Zapušča starše,
sedem sester in štiri brate. — Na
Gilbertu sta pretekli teden pre-
jela Mary Erecgavič in William
Kraker nagrado za prispevke v
literarnem kontestu, ki ga je vo-
dila Zveza minnesotskih bolniš-
nic.

Vesti iz Clevelanda
Cleveland, O. — Dne 18. t. m.
je preminil Marko Milkovič, star
73 let in doma iz vasi Pilatovec
na Hrvaškem. Zapušča ženo, si-
na in hčer ter sestro, v stari do-
movini pa brata. — Pavel Ber-
ger, ki se z ženo vred mudi na
obisku v starem kraju, je pisal
Franku Barbiču iz Sarajeva, da
je tam videl ozkotirno "štrika-
ro", ki se ne da primerjati z Bar-
bičevom. Pavel bi rad videl sara-
jevske dekleta, a imajo zakrite
obrace. Dostavlja, če bi Barbič
prišel v Sarajevo, da se bi takoj
razkrile. Tudi Pavla Glogovšek
se je spomnila Barbiča z razgled-
nico iz Cincinnatija, Ohio, kjer
se mudi na neki konvenciji.

Vesti iz Chicaga
Chicago. — Dne 19. t. m. se je
vršil pogreb rojaka Johna Zba-
nika, ki je umrl prejšnji petek
na domu svojega sina Johna.
Star je bil 68 let in doma iz Do-
lenje vasi pri Ribnici, od kjer je
prišel v Ameriko pred 35 leti.
Poleg omenjenega sina zapušča
še dva sinova, enega v starem
kraju in enega v Argentini, eno
sestro v Clevelandu in brata ter
sestro v starem kraju. — Pre-
tekli teden je 6-letni Louis Zerdi-
n z nekega mosta padel v ka-
nal in v njem utonil. Poleg star-
šev zapušča štiri brate in šest
sester.

Kitajska sprejme
evropske begunce
Sanghaj, 21. jun. — Jacob Ber-
glas, begunec iz Nemčije, kjer je
bil bankir in industrijec, je na-
znanil načrt glede ustanovitve
kolonije za evropske begunce v
provinci Junan, centralna Kitaj-
ska. On pravi, da sta provinčna
vlada in centralna vlada, katere
sedež je v Chungkingu, že v načelu
odobrila načrt glede ustano-
vitve kolonije v Junanu za 100-
400 beguncev. Avtoritete bodo
sprejele begunce brez razlike
glede narodnosti in verskega pri-
padništva.

Nove protizidovske
odredbe na Dunaju
Dunaj, 21. jun. — Joseph
Buerckel, nacijski komisar, je u-
veljavil odredbe, ki prepoveduje-
jo židom zbiranje na ulicah in
posejanje gledališč, zabavišč in
telovadnih prostorov na Dunaju.

Sedem oseb zgorelo
v New Yorku
New York, 21. jun. — Sedem o-
seb je izgubilo življenje v požar-
u, ki je izbruhnil v kitajski četr-
tini. Ogenj je nastal v neki sta-
novanjski hiši in se potem raz-
širil na sosedna poslopja. Trije
gasilci so dobili opekline pri ga-
šenju požara.

svoji kompanijski uniji Good-
year Employees Assn. in šikanirala
delavce, ki so ostali lojalni
svoji organizaciji.

ANGLEŠKE ŽENSKES SE UMAKNILE IZ TIENTSINA

Pomanjkanje živil v blo-
kirani coni

JAPONSKI GENERAL
SVARI ANGLIJO

Tientsin, Kitajska, 21. jun. —
Grupa sto angleških žensk in
otrok se je večeraj umaknila iz
blokirane angleške koncesije v
Tientsinu. Vkrcala se je na
parnik, ki je odrinil proti Peh-
tajhu, letoviščnem mestu ob ki-
tajskem obrežju.

Angleške avtoritete pravijo,
da so naletele na velike potež-
koče pri evakuaciji žensk in
otrok iz blokirane cone. Večina
žensk je že prej nameravala od-
potovati v letovišče, toda odhod
je preprečila japonska blokada
koncesije.

Japonci so odredili blokado
zadnje srede, da se maščujejo
nad angleškimi avtoritetami, ker
niso hoteli izročiti štirih Kitaj-
cev, kateri so bili obdolženi u-
mora nekega uradnika mestne
administracije, ki je pod japo-
nsko kontrolo. V koncesiji je ob-
čutno pomanjkanje živil in ce-
ne nekaterim potrebščinam so
silno poskočile, odkar traja blo-
kada.

General Sugijama, poveljnik
japonske armade v severni Ki-
tajski, je večeraj izjavil, da je
Velika Britanija izgubila pra-
vice kot nevtralna država, ker
je revidirala svojo politiko v
prilog Kitajski in s tem podpira
generalu Kaišeka, kitajskega
diktatorja. Dalje je zapretel,
da bo Japonaka vodila odločno
politiko proti Veliki Britaniji,
dokler ne bo priznala "novega
reda v vzhodni Aziji in v koope-
rirala z Japonsko pri vzdrževa-
nju tega reda."

Znamenja kažejo, da so an-
gleške avtoritete pripravljene
skleniti kompromis z Japonci,
na čigar podlagi naj bi se rešil
konflikt, ki ga je izzvala bloka-
da angleške koncesije. Razgo-
vori o tem so se alhoč vršili v
Londonu, ko je japonski posla-
nik Mamoru Sigemitsu obiskal
lorda Halifaxa, angleškega zu-
nanjega ministra.

Židje odrinili v Južno Ameriko

Države se branijo
beguncev

Boulogne, Francija, 21. jun. —
Okrog 450 židovskih beguncev
iz Nemčije in Češkoslovaške se
je večeraj ukrcalo na angleški
parnik Reina del Pacifico v tu-
kajšnji luki, ki je odplul proti
Južni Ameriki. Nekaj ur prej
je nemški parnik Rhakotis pri-
spel sem z grupo 224 židovskih
beguncev, ki so dobili začasno
zavetje v Franciji.

Parnik Rhakotis je se ustavil
zadnjo soboto v Antverpu, Bel-
gija, kjer je vzel na svoj krov
židovske begunce — parnika St.
Louis. Ta se je vrnil iz Hava-
ne, Kuba, potem, ko je kuban-
ska vlada naznanila, da ne more
sprejeti beguncev. Židje, ki so
dobili začasno zavetje v Fran-
ciji, so apelirali na ameriško
vlado, naj jim dovoli vstop.

Nemčija odpoklicala konzula iz Anglije

Liverpool, Anglija, 21. jun. —
Hitlerjeva vlada je večeraj
pozvala svojega konzula Wal-
terja Reinhardta v Liverpoolu
domov. Predsednik angleške
vlade Chamberlain je zadnji te-
den zahteval odpoklica konzula,
ko je dobil evidenco, da je bil
Reinhardt zapleten v špijsko
afero.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LESTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna na Zdravstveno društvo (levo Chicago) in Kanada
\$6.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago
in Cleveo \$7.50 na leto, \$2.50 na pol leta; za inozemstvo
\$9.00.Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cleveo \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.Čena oglaševanja po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenarodnih
članov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, po-
vesti, drame, pesmi itd.) se vračajo pošiljatelju le v skladu,
če je priložil polnino.Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communica-
tions and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.Naslov na vse, kar ima stik s letom
PROSVETA
2537-55 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v ogleljah na primer (July 31, 1939), potem vašega
imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla na-
ročnina. Zmote je preveriti, da se vama list ne uresni.

Nacijska pijanost

Dogodki na Češkem v zadnjih dnevih so pokazali, da diktatorju Hitlerju ni še dovolj, da je lansko jesen čehoslovaško demokratsko republiko najprej kastriral do onemoglosti, v zadnjem marcu jo je pa reducirjal na sramotno stopnjo nekakšnega protektorata, ki ni noben protektorat. Ne, to mu ni dovolj.

Omenjeni dogodki pričajo, da Hitlerjev namen je, da popolnoma izbrisne češko ljudstvo s površja zemlje, ki je bila češka zemlja odkar pomni zgodovina. Neka vest se glasi, da diktator Hitler namerava sistematično prisiliti pet milijonov Čehov, da izpraznijo svojo zemljo in se izsele oziroma pobegnejo nekam na tuje. Ta vest je tako fantastična, da se ne more v mejah nobenega zdravega razuma smatrati za verjetno — ampak zdrav razum vsega sveta stoji danes pred strašno resnico, da je v Nemčiji pri vseh onih, ki imajo besedo, zdrav razum docela odpovedal službo. Nacijska pamet je nepopolna pijana.

Na kakšno stopnjo obsodnosti je padla uradna nacijska pamet, je zadnji teden pokazal dr. Joseph Goebbels, nacijski minister propagande, ki je rekel na nekem dijaškem shodu v Berlinu, da je Nemčija "poklicana, da kontrolira in vlada ves svet." Ves svet mora biti en sam rajh in imeti mora enega samega firarja! Dokler tega ne doseže, Nemčija ne bo zadovoljna! Dr. Goebbels je v istem govoru nazval demokracijo bolezen in Nemčija je poklicana, da to bolezen iztrebi z vsega sveta.

Ker je nacijska pamet pijana in bolna, je naravno, da vidi "bolezen" na vsem, kar je njej nasprotnega. Saj je na splošno znano, da norrec smatra sebe za zdravega in vsi pametni in normalni ljudje so mu norci.

Vsak dan je bolj očitno, da vsako argumentiranje z nacijskimi norci je nesmiselno, brez vsake koristi in nemogoče. Vsako diplomatsko občevanje in vsaka trgovinska vez med demokratskimi narodi in pijano Nemčijo je z vsakim dnevom vedno večja absurdnost. Pijanec je treba bojkotirati, izolirati ga, zapreti mu vrata, odgnati mu vsa sredstva za napade na mirne sosedje in ga pustiti, naj razsaja v svojem brlogu, dokler se ne izčrpa — dokler se dobro ne prespi in ne iztrezni. Ves svet, ki je še trezen, bi moral zapreti svoja vrata Nemčiji. To bi bilo edino zdravilo za pijane in pobešne nacije.

Zbližanje dveh linij

Komunistični "antifašisti" iz Pittsburgha vabijo katoliške vernike in svobodomislce v svoj voz. Takole modrujejo: Trunk, ki se boji za svojo vero, naj ima svojo vero! Molek, ki se boji za svojo svobodomiselnost, naj ima svojo svobodomiselnost! Vsi se pa lahko vozimo skupaj na fronto zoper fašizem!

Na drugi strani pa opazimo, da stari feldmaršal Trunk približno enako modruje z edino razliko, da ga skupna vožnja nekoliko skrbi. "Skupna fronta katoličanov in komunistov proti skupni nevarnosti fašizma je eno, nazaranje katoličanov proti bistvu komunizma je pa drugo," pravi Trunk. Iz tega je jasno, da bi Trunk porabil komuniste za poraz fašizma, potem bi jih pa brenil od sebe. Enako bi komunisti porabili katoličane in brezveze v isti namen, nakar bi z obojimi naredili po — stalinovsko!

Saj je vendar očitno, da "antifašisti" vabijo v SVOJ voz, v katerem oni drže vajeti. Trunk se ni tako odkrit, najmanjšega dvoma pa ni, da ima tudi on SVOJ voz, ki ga zlepa ne bo pustil ob cesti. Najlepše je pa to, ker komunisti smatrajo trunkovce za takšne tepce, da jih lahko pridobe za SVOJ voz in — ali je enaka naivnost na drugi strani?

To manevriranje z obeh strani dokazuje, da je linija taktike na obeh straneh približno enaka. Drugi druge samo "hecajo" ... dočim iskrenosti ni ne tu ne tam.

Bojevnata taktika na obeh straneh je ista: zofistika, blatenje, podtikanje. Na obeh straneh zajemajo iz iste goliše: na obeh straneh jemljejo orožje iz istega — fašističnega arzenala. In ti elementi bodo obranili Ameriko fašizma? Za počti!

Spanija je najlepša priča. Čim so komunisti prišli v voz "ljudske fronte," takoj so zahvalili vajeti in intrigirali so toliko časa, da so

(Dalje v zadnji koloni.)

Glasovi iz
naselbin

Smrt članice

Cleveland, O. — Dne 6. junija je tukaj umrla Katarina Pa-peš, ki je stanovala na 3265 W. 48 st. Bila je članica društva Brooklyn 135 SNPJ. Tukaj zapušča moža Antona, tri sinove in tri hčere. Umrla je v starosti 62 let. Rojena v vasi Prekopa, pošta Uranska, Spodnje Štajersko. Članica SNPJ je bila 22 let. Pristopila je k društvu v Diamondvillu, Wyo., potem je bila članica društva 138 v Strabanu, nato društva 264 v Clevelandu, nekaj let potem članica društva 5, v marcu t. l. pa je prestopila k našemu društvu. Pokopana je bila na pokopališču Calvary na 9. junija. Pogrebem društva 5 in našim članom se zahvaljujem za lep sprejem pokojne članice, kateri naj bo lahka ameriška gruda, sorodnikom pa naše sožalje.

Carl Samanich, tajnik.

Drobtine iz Elizabetha

Elizabeth, N. J. — Nihče se ne oglasi iz naše naselbine, kakor da nas več ni tukaj. Toda nas je še precejšnje število, samo nobenemu se ne ljubi pisati.

Zadnja veselica in 15-letnica našega društva 540 SNPJ, vršča se 20. maja, se nam je prav dobro obnesla; lahko bi se bila še bolj, ampak slabe razmere pritiskajo ljudi doma, ker ne delajo. Hvala vsem, ki ste nas obiskali.

Novic posebnih ni tukaj. Naša članica Olga Peterlin se bo poročila dne 4. julija v Clevelandu, O., s fantom poljske narodnosti. Torej Clevelandčani, le dobro se pripravite za tisti večer. Članstvo društva 540 jima želi veliko sreče v zakonu.

Ne smemo pozabiti napredne družine našega starega pionirja Jožeta Škarla, ki ima devet članov pri našem društvu: Njegov starejši sin Jože bo stopil v zakonski stan dne 24. junija. Vsem prijateljem in znancom je naznanjeno, naj po poroki, zvečer, pridejo v Poljsko dvorano na 255 Court St., kjer bomo zapeli: "Prej pa ne gremo dam ...". Mlademu Jožetu in njegovi nevesti želimo vsi skupaj obilo sreče v zakonu.

J. Pasarič, 540.

Pismo iz starega kraja

Detroit. — Od sorodnice iz starega kraja sem prejel sledeče pismo, ki se glasi:

"Dragi stric! — Vaše pismo prejela in Vam prav lepa hvala. Pišete mi, ako dobivam časopise (Prosveta) v redu. Parkrat so bili vsi paketi razkopani in s cunjami zvezani. V zadnjem paketu je bilo vse v redu. Večkrat pa manjka kakšna številka, v kateri je mogoče kaj več o politiki, pa jo mogoče zaplenijo. Za časopise so Vam tudi moji sosedje zelo hvalečni, ker jih tudi njim dam brati. Ponje prihajajo sedaj tudi oddaljeni sosedje in vsakemu jih dam brati. Seveda je še veliko ljudi, ki ne verjamejo nikomur drugemu kot gospodu.

Dragi stric! Naznanjam Vam, da mojega in Vašega nekdanjega sosedo Janeza Beliča, stoletnega starčka, ni več med živimi. Ko je umrl, je bil star ravno 100 let in dva meseca. Se en dan pred smrtjo je hodil okoli

hiše in se z menoj pomenkoval o Vas. Rekel je: "Ako bi tvoj stric Polde ali kdo drugi prišel pogledat v domovino, bi vsaj videl, kako se tukaj ljudje mučijo za življenje, posebno pa ti s tvojo družino. Zaman imaš pridnega moža, ko pa ni primerne zasluzka, zraven pa je še bolan."

Torej stoletnega starčka Janeza Beliča iz Črnomlja ni več. Prosveta ga je nekoliko opisala in priobčila njegovo sliko, ko je bil slikan v družbi šolskih otrok. Nikoli ni prišel s sosedji v prepir. Ko so se sosedje prepirali, jih je on vedno z lepimi besedami miril. Posebno z mojimi starši je bil velik prijatelj. Zapušča sina in hčer v Chicagu, dve hčeri v starem kraju in brata Franceta v starosti 87 let."

Leo Junko.

Srebrna poroka

Carnegie, Pa. — Malo je dopisov iz naše naselbine. Vidi se, daraje čitamo kakor pišemo. Prosveta je vsak dan bolj zanimiva. Z delom se ne moremo preveč pohvaliti, kajti zadovoljen mora biti, kdor ga ima. Boriti se moramo za obstanek, da preživimo svoje družine.

Podpisana se želiva iskreno zahvaliti vsem prijateljem, sinovom, hčerkam in zetu, ki so nama priridili te dni veliko presenečenje. Nisva mislila, da imava tako iskrene prijatelje. Naju so na zvit način izvalili k najini 25-letnici zakonskega življenja. Seveda se je izvršila tudi civilna poroka. Nama so čestitali in želeli še nadaljnjih 25 let, nato pa izročili lepo darilo, ki bo nama za vedno v spomin. Imeli smo se prav dobro in se zabavali do ranega jutra.

Spomnili smo se tudi mojega umrlega brata Jakoba, ki ga še vedno pogrešamo. Njegov sin in žena sta prevzela gasolinso postajo v Moon Runu. Zelim, da bi jima šli rojaki na roko. Žena je doma iz Gornjega jezera, hči krojača, ki je bil v mladih letih tudi v Ameriki.

Se enkrat izrekava zahvalo vsem. Ta srebrna poroka nama bo ostala v trajnem spominu. Iskreno si želiva vaš trud povrniti.

Frank in Frances Škerl, 166.

Vsega preveč

Blaine, O. — Redko pišem v Prosveto, pa še sedaj nimam kaj dobrega poročati. Kapitalisti nas tlačijo nazaj v stari vek. Te pijavke so nam delavcem že kri izplile, zdaj pa še kosti glodajo. Žalostno je v taki bogati deželi, ko ima vsega preveč, ubogo ljudstvo pa strašno pomanjkanje trpi. Kjer imajo velike družine, so razcapani in bovi, zraven pa še stradajo.

Kot čitam v listih, je po vsej Ameriki slabo. Ljudje bi radi delali, pa jim ne dajo dela. Kapitalizmu so trn v peti unije, katere skušajo na razne načine ubiti in se jih branijo priznati. Nekateri hvalijo Lewisa, jaz pa mu ne zaupam, ker se bojam, da bo nas zopet zapeljal.

Rad čitam dopise, ki so naprednega pomena, kakor so na primer Franka Barbiča. On piše zanimivo, in tudi dosti je drugih, katerih pa ne bom omenjal.

Andrej Y. Višinski (levo), podpredsednik sovjetske vlade, in zunanji komisar Vekoslav Molotov.

po imenu. Najrajši čitam dopise, ki so za delavsko stranko.

Moram poročati, da je moral moj zet Jack Kaska dne 14. junija v Columbus v bolnišnico. On je bil leta 1937 v rovu po-habljen in ob roko, sedaj pa ga bolezen bolj in bolj napada. Rajši pride slabo kakor dobro. Sedaj bo tudi dve leti, 26. junija, odkar je preminul moj svak Peter Guna. Naj mu bo blag spomin. Na društvenem polju še povoljno napredujemo v prič slabih razmer. Zraven dora-ne smo naredili prostor za ples.

Louis Androna, 333.

Milwaški Šerjančki v radu

Milwaukee, Wis. — Kakor la-ni ob tem času, tako je tudi le-to dovoljeno otrokom zveze Li-lije pol ure časa, da zažvrgole po radiu šopek naših mlilih do-mačih popevk. To se zgodi v nedeljo dne 25. junija od 9. do 9:30 dopoldne (centralni čas) na postaji WISN (Wisconsin News—1120 kilociklov). Čas je dal na razpolago Sunday Morn-ing Breakfast Club, ki obdržuje vsako nedeljo svoje programe na tej postaji.

Slovenci, tunirajte svoje ra-diojemniške povesod, koder doseže ta močna radiopostaja, in uživajte naš milwaški radio-program. Potem pa sporočite omenjeni radiopostaji z dopis-nico ali pismom, kako vam je program ugajal.

Jos. Matoh, tajnik.

V Sharonu ne bo piknika

Sharon, Pa. — Obveščam čla-ne društva 31 SNPJ in druge rojake v bližnjih naselbinah, da se ne bo vršil naš piknik v ne-deljo dne 25. junija, ker nam je šerif zagrozil z zaporom in kaz-nijo — lastniku zemlje in naše-mu pripravljalnemu odboru.

J. Pavlinich, tajnik.

To in ono iz Wyominga

Kemmerer, Wyo.—Danes, na 18. junija, ko to pišem, imamo pri nas jako nestanovitno in mrzlo vreme. Včeraj je padal sneg brez malega ves dan. Ne vem, ako so zgoraj čistili še za-ostali stari sneg, ali nam že no-vega kažejo za prihodnjo zimo. Smo pač v Wyomingu, kjer so vremenski bogovi od samih muh.

Velika razlika med Kemme-rem in Salt Lake Cityjem, Utah, dasi je razdalja samo 160 milj. Tam so bile že črešnje zrele na 5. in 6. junija, ko sem se nahajal tam po nujnih dru-žinskih opravkih in ni bilo časa za obisk prijateljev, kar naj mi oprostijo. Se vidimo in pogo-voirimo pa drugkrat.

Iz Minnesota sta se za stalno priselila v Kemmerer k svojim trem sinovom mr. in mrs. Za-kotnik. Zelim, da se bosta do-

bro počutila med nami in med svojimi sinovi. Človek mora pač tam živeti, kjer je zaslužek, ker brez dela ni jela.

Kar se dela tiče v premo-gov-nikih, je pa menda tako kakor povsod drugod. Nekateri dela-jo še precej stalno, drugi pa bolj po malem.

Pazno sem čital v Prosveti "Resnice teh dni" br. Keržeta iz New Yorka. Jako, dobro in resnično sta mu odgovorila br. Molek in br. Vlder. Resnično, "resnice današnjih dni" so, ka-kor pišeta omenjena brata. Ta-ko je, br. Kerže, in nič druga-če. Kar je bilo včasih za nas moderno, ni več. Drugi ljudje, druge razmere, poleg pa še na-ša mladina in druge zabave. Kar br. Kerže priporoča, je že daleč za duhom časa; svet gre zmajraj naprej in ne nazaj, sploh pa v demokratskih deželah.

Dolžnost članstva SNPJ in njenih glavnih uradnikov je, da gremo naprej po začetni poti, ne oziraje se na tiste, ki se z na-mi ne strinjajo. Upoštevati in delovati moramo za ugled in po-rastek SNPJ, njene svobodo-miselne podlage, se držati kon-venčnih zaključkov in delovati za naš list Prosveto, pa če je kateremu prav ali ne; vsem itak ni mogoče ustreči.

Zivela SNPJ ob 35-letnici ob-stanka in njen in naš list Pro-sveta, kako tudi njena svobodo-miselna podlaga! Vsi na delo za nove člane in nove naročnike Prosveti, kar bo najboljši dar naši jednoti ob njeni 35-letnici. Vsako društvo naj skuša dobiti vsaj sedem novih članov v mla-dinski ali odrasli oddelki, kar bo najboljši dokaz, da smo res lojalni in zvesti člani vselej in povsod.

Anton Tratnik, 267.

Vsakega nekaj

Akron, O.—Čas poletja je tu, čas "vakejšna" ali počitnic, ka-terih je res dosti — neprosto-voljnih in brezplačnih. V tem času Slovenci enako kot Ameri-čani prireajo svoje piknike in sem pa tja večje ali manjše iz-lete po Ameriki ali pa tudi iz Amerike v staro "kontro", ko-mur pač žepni minister dopu-šča.

Včasih kateri teh izletnikov napiše kaj zanimivega v Pro-sveti o različnih krajih, obiskih itd. Danes je s potovanjem pač drugače kot je bilo pred par de-setletji. Zasede "karo" ali bus in hajd na "rajt" nič koliko milj daleč.

Pred nekaj dnevi nas je bila vesela družba pri družini Mar-tina Bolhe, kjer smo se zaba-vali in končno rekli: "Good-by in srečno rajžo!" Br. Bolha je namreč odšel s svojima dvema hčerama in br. Šušteršičem iz Barbortona v Slovenijo na obisk. Hčerka Julia je bolničarka v tukajšnji mestni bolnišnici. V domovini in drugod bo gotovo obiskala tamkajšnje bolnišnice in tako dobila nekoliko več u-pogleda v tej stroki, kar ji bo morda pozneje koristilo. Br. Bolha pa bo morda po vrnitvi kaj zanimivega napisal v Pro-sveti o njih potovanju in ta-mošnjih razmerah (Martin, pri govorjenju in pisanju bodi pre-viden v stari domovini, da ne boš kase pihal!)

Pozabil sem ga tudi opomni-ti, da bi opozoril svoji hčerki o neki vrsti skakalce, ki se tudi "bolhe" imenujejo. Hčerki se morda prestrašita, če se katera teh skakalce priklipi k mladi koži in se napije ameriške krvi brez dovoljenja ali se še celo priselijo v našo svobodno Ame-riko brez vize.

Tej skupini sem se hotel tudi jaz pridružiti, a sem bil prepo- (Dalje na 3. strani.)

Zuloge pod vodo

Hladnost rečne ali morske vode so že mnokdaj izkoristili za shrambo jestvin. Sedaj pa premišlujejo v zvezi z veliko potrebo po skladiščih za vojne zaloge in zaloge za do-stiske, kako bi to stvar izkoristili na debelo.

V Švici so se spomnili na skladišča za živila in druge potrebščine, ki jih nudi narava na stonj in tamkajšnjih jezerih. Popolnoma na stonj ta skladišča tudi niso, kajti samo ob ne-umevno je, da niti žita, niti drugih živil moreš potopiti kar tako pod vodo. Potreba so za to še vedno velika hruščina, podvodni tanki.

Takšen tank ni nič drugega nego pod vo-plavajoče in zasidrano skladišče. Na polno zveznega svetnika Duttweilerja so izdelali poskušno tanke po 60 do 250 ton, sedaj pa naročijo še 500 tonsko "naravno hladilni". Izdelati jih morajo vse prej nego masivno, 3 do 6 mm debele železne pločevine, pri čem se je treba tudi spomniti, da drži močan zunanji pritisk pod vodo ravnotežje notranjega pritiska z blagom napolnjenega tanka.

Takšne tanke bodo v bodoče izdelovali v različnih oblikah, tako da bodo primerni za spravljanje tekočin (jedilnega olja, sadnih sokov itd., a tudi industrijskih olj in bencina), kakor za zrnata in mokasta živila, žito, kava, sladkor itd. Posebne hladilne naprave dobe tanki živila, ki zahtevajo še nižjo temperaturo nego normalno 4 do 5 stopinj nad ničlo, ki vlada m pod površino, kjer bodo tanki zasidrani. Z polnitvev in praznitvev so potrebne pnevmatične in mehanske naprave.

Nevarnosti, da bi se živila in druge potreščine pod vodo pokvarile hitreje nego na kopnem. Za predmete, ki so vodotesno zaprti skladiščih, je pač vseeno, kakšen element je na tankovskih sten, zraku ali vodi. Važno je to, kako je v notranjosti tanka. Razno blago mora pri navadnem uskladiščenju "dihati", se pravi, da potrebuje neko določeno množico suhega, po potrebi obnovljenega zraka, da ne pokvari. Toda baš pri stalni temperaturi 4 do 5 stopinj, ki bo vladala v podvodnem tanku, to "dihanje" n. pr. za pšenico preneha. Ogljikova kislina, ki se stvori v tanku, sprazni v nekakšno zimsko spanje, ki lahko traja več let, ne da bi blago izgubilo svojo svežost.

Prednosti podvodnih tankovskih skladišč očitne. Predvsem je izdelava takšnih naprav v primeri z izdelavo običajnih skladišč ali hladilnic dosti cenejša; zgradi se dajo hitro in prostor ne dela potem nobene skrbi. Običajne pokvarne in izgube zavoljo miši in žuželk odpadejo, in končno je važno tudi to, da takšnega podvodnega skladišča ne ogražajo bombe. V globini 40 m so tanki, kakor so pokazali poskusi, iz leta nevidni in če se po ključju v bližini razpoči bomba, tedaj se s sčino napolnjeni tank zavoljo tega ne pokvari. Pri poskusu so 7 m od podvodnega tanka globini 17 m spravili bombo 50 kg do razpoči in tank je ostal cel. S tanki za žito delajo čas še poskuse, v vsakem primeru pa bodo to s trdnim blagom napolnjena podvodna skladišča varnejša pred bombami nego vsako skladišče nad vodo. Duttweiler opozarja tudi na to, da je skladišče živil pod vodo lažje prikriti in go vsako še tako skrito skalno klet. Le malo posvečenih ljudi bo vedelo za pravo lego takšnega skladišča.

V Švici je ideja podvodnih tankov blashram za živila in druge zaloge zbudila to v zasebnih krogih veliko pozornost. Na sebnih podlagi in brez državnih podpor se ustnavlja delniška družba, ki bo izdelovala podvodne tanke in jih dajala v najem, že ustanovljen pa je združba, ki bo nakupovala in spravljala živila ter surovine. Združba nima nobenih pridobitnih namenov, daje pa vsaki družini možnost, da si za primer vojne ali druge stiski ustvari železno zalogo. Tako se mla Švica, je za primer kakšnega resnega spora zelo rodno zaklenjena med velesile, pripravljena vsa mogoča presenečenja. Tam se dobro vedajo, da potrebuje dežela za svojo obrambo nekaj več nego same topove: v primeru morajo ljudje tudi jesti.

Žuželke-sovražnice človeštva

So dežele v tropskem pasu, kjer ni večje nevarnosti, nego jo predstavljajo tamkajšnje želke, povzročiteljice in prenašalke težkih gnusnih bolezni ter epidemij. Vsako leto shtevajo te žuželke ogromno smrtnih žrtev. So mo v Indiji umre po znanstvenih domaneh vsako leto 100.000 oseb radi te golazni. Bomo bolje umeli, če zremo, da je v Indiji na 100.000 raznih žuželških vrst, znanost pa proučila še kakšnih 40.000 vrst.

Med najbolj znanimi prenašalkami in povzročiteljicami bolezni je muha čede, ki povzroča spalne bolezni, in anofelidi, razširjevalci malarije. Med približno 360 milijoni prebivalcev Indije, jih je okrog 100 milijonov bolnih za malarijo. Rumeno mrzlico prenašajo isto tako žuželke. Te so pa še iz drugih razlogov sovražnice človeškega rodu. Treba je razložit, da na škodo, ki jo delajo kobilčni roji, ali na razne druge rastlinske škodljivce, ki se pojavljajo v vročih krajih in naravnost neverjetnih množinah. Škoda, ki jo prizadevajo žuželke ljudem živini in rastlinam, je hujša nego škoda naravnih katastrof in vojne.

(Dalje iz prve kolone.)

prevrnili voz in izborni pomogli fašistom uničenju republike. Ko so za fašisti vstali, je veliki katoliški "junak" Franko vstal Stalinov barbarizem: vsak dan deset tisoč ljudi v moru umreti! NAMEN POSVEDENIST" in mora umreti! NAMEN POSVEDENIST" — JE SREDSTVA NA OBEH STRANEH! —

Novoizvoljeni uradniki unije slavnika. Od leve proti desni: Michael F. Greene, Max Zaritsky in Martin Lawler. Delegatje, ki so se udeležili konvencije te unije v New Yorku, so se izrekli za mir v delavskih vrstah.

Novice z starega kraja

Slovenije

NALNA AKCIJA
WENSKIH UČITELJIC

narodne in državljanske vzgoje nas menda še nismo ni pravilno pojmovali, zato se nismo čudili, če našim v pogledu na mladinost ali celo na mladinost mladih, ki so bili v tistem času, ko niti to ni bilo prizadevanje ni bilo. Zadnje leto so se začeli skupine, ki so imeli v svoji domovini Sloveniji in v vsej Jugoslaviji brate in sestre, ki mislijo nanje in ki so pripravili zanje tudi po svojih močeh žrtvovati. To je najboljše državljanske vzgoje za oboje, tako za otroke ob meji, kakor tudi za ostale v notranjosti dežele. Kajti otrok iz obmejnega kraja, ki živi po naših mestih, in so zanje nedosegljivo daleč, a tudi nedostopno mrzla. A tudi mestni otrok, ki ima v svoji okolici vedno mnogo novih vtisov in ki je zanj tudi v socialnem oziru navadno mnogo bolj poskrbljen, je zelo poredkoma ali pa nikoli slišal o malem obmejnem rojaku, ki čisto, prečesto živi v veliki bedi. Naše obmejno učiteljstvo je vedno opozarjalo na potrebo ožje povezanosti, opozarjalo na položaj svojega kraja in svojih otrok, toda navadno le z majhnim uspehom, ker ni našlo pravega razumevanja nikjer, če izvajamo Družbo Cirila in Metoda, katere najpridnejši sodelavci so pa itak učitelji.

V ta problem so posegle učiteljice s svojo praktično iniciativnostjo ter začele že pred več kot letom dni akcijo, ki je hkrati vzgojna in socialnega značaja. Zbrala so imena krajev, ki so najbolj potrebni socialne pomoči in vzgoje nacionalne zavesti — kajti pravilno so sklepale, da je to dvoje za te kraje nerazdružljivo. Na pobudo odseka učiteljske pri učiteljski organizaciji v Ljubljani so prevzele posamezne šole v Ljubljani in v nekaterih drugih krajih — Maribor vodi vzporedno akcijo — v oskrbo po eno teh šol. Že takoj v začetku šolskega leta so učiteljice — pa tudi učitelji — pridno pomagali — v primarni obliki pojasnile otrokom o nameravanem delu: za september je potrebno obmejnim otrokom šolskih potrebščin, učnih knjig in mladinskih listov; za božič bo treba pripraviti božičnico s toplimi oblikami, volnenimi jopkami in čevlji. Spomladi naj bi bili pa deležni obdaritve najmlajši in njihove matere: naši šolski otroci naj pripravijo skupno z učiteljstvom najpotrebnejše za naše dojenčke v obmejnih krajih.

Da bodo pa otroci naših šol iz notranjosti dežele čim bolj zainteresirani pri vsem delu, da bodo čim bolj občutili povezanost s svojimi kočevskimi in obmejnimi tovariši, jih je treba čim bolj pritegniti k sodelovanju. Še več: dobre naj zavest, kakor da sami vse ravna, kakor da izhaja pobuda iz njih. Šele to bo ustvarilo pravo medsebojno vez. Zato so otroci s svojimi mladimi rojaki, ki so jih vzeli v "oskrbo", stopili v pismene stike. Le kjer to ni bilo mogoče, si je dopisovale same učiteljice.

V ljubeznivih pismih so otroci razložili svojo namero ter

vprašali svoje tovariše po njihovih željah in potrebah. Začuden rojaki od naših meja so se kar radi odzvali. To dopisovanje je kaj posrečen način vzgoje narodnega čuta: na obeh straneh raste zaupanje v skupnost in samozavest. Naši otroci so pokazali veliko pripravljenost za pomoč svojim bratom in sestram, prinašali so z veseljem vsega, kar so mogli. Naravnost ganljivi so primeri, kako so hoteli sodelovati zlasti najrevnejši. Z druge strani je bila pa tudi hvalečnost velika. Radostno ganljiva pisma pričajo o uboštvu, zapuščenosti, hvalečnosti in sprejemljivosti za vse dobro. Obožijo so se izkazale zlasti dedice osnovnih šol. Po navodilih učiteljice so plette volnene jopice, rokavice, čepice in druge kose obleke ter se na vse načine trudile, da bo veselje po šolah, kamor so darovi namenjeni, tem večje. To je bilo v resnici plemenito tekmovalstvo, ki se je vršilo skrito in ni javnost prav nič zvedela o njem, dasi je bilo prekoristno v mnogih ozirih. Učiteljice so veliko tudi same delale, poleg tega pa so naprosile matere svojih učencev, da so jim pomagale. Tako so pod njihovimi pridnimi rokami tudi iz starih obel nastali novi kosi. Dečki, ki seveda niso mogli izdelovati jopice, so pa napravili lične ročne izdelke, škatle, mape, pa tudi igrače in druga darila, ki so jih bili obdarovanci še posebno veseli. Pred božičem so narisali lepe razglednice ter jih pisali svojim tovarišem, katere so hoteli obdarovati. Vsak zavoj je spremljal toplo pismo z najlepšimi željami. Na šolah, ki so bile obdarovane, so učitelji združili obdarovanje z lepo božičnico slovesnostjo, h kateri so povabili tudi starše. Povedali so jim, da imajo njihovi otroci prijatelje po vsej Sloveniji.

Pri teh dveh akcijah je sodelovalo — ne včevši Maribora — 65 šol in je bilo obdarovanih 65 šol. Odposlanih je bilo 1348 komadov mladinskih knjig in listov, 2561 kosov šolskih potrebščin, 616 oblek, 708 kosov perila, 604 kosov volnenih pletenin, nad 100 parov čevljev, 320 parov nogavic in rokavic, nekaj sto kilogramov živil. Nekateri kraji pa so prosili za denarno pomoč. Takim se je odposlalo približno 3000 dinarjev, ki so jih v glavnem zbrale sodelavke Ženske zveze.

Sedaj meseca maja pa se razpošiljajo opremljene za dojenčke: jopice in odeje in vse, kar spada k negi dojenčka. Tu so zopet javile šole, koliko mater prihaja v dotičnem kraju v poštev, otroci naših šol so pa prinašali kar so mogle njihove matere pogrešiti drobnega perila. Marsikatera mati je izjavila, da je hranila to perilo za spomin na svojega otroka, pa je morala vendar popustiti zaradi nadlegovanja svoje deklice, ki je hotela tudi doprinesiti svoj delež.

To delo se je vršilo tiho in se ni obešalo na veliki zvon. Največ razumevanja zanj so pokazala ženska društva, ki bodo mnogo pripomogla, da se bo pri nas akcija učiteljic razmahnila v socialno akcijo, katere glavni obrisi se že kažejo in obetajo lep uspeh složnega dela naših žen. Delo v tem smislu, da se navežejo z dotičnim krajem stalni stiki, ima zlasti velik pomen, ker na ljudi vse drugače vpliva kakor enkratni izlet in enkratna obdaritev. Treba je le sistema, da nekateri kraji niso prikrajšani. Posebej za otroke je pa ta način dela vzgojen v najboljšem

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

zen. Naglica pa ni nikjer dobra, kot pravijo.

Zadnje čase je bilo nekaj polemike med urednikom br. Molkom in br. Keržetom, nekdanjim urednikom Glasila SNPJ in pozneje Našega Gospodarja in Časa, ki sta bili podučeni in dobro urejani reviji. Tema odgovarjati ali "kibicati" je precej košljiva zadeva; posebno če čitatelj ni dobro prečital in razmišljal obeh strani. Najraje bi videl sporazum med prizadetima, ker tudi uredniki delajo napake. Včasih tudi kateri zasujejo svojo smer po razmerah, svojo prepričanje pa shranjajo v sebi, da se ne bo spoprijela s poštenimi. Res je tudi, kot pravijo, da v starosti postajamo bolj pozabljivi.

Po radiu in v časopisih se je te dni slišalo in čitalo o novih dveh milijonih študentov v Ameriki, ki so dokončali svoje študije in dobili diplome. Minil je v glavnem čas njih učenja, njih brezskrbnosti in radostnega življenja ter nastopil čas, da si polšejo prilike za svoje novo življenje, ki se bo precej razlikovalo od študentskega življenja. Sedaj zrejo v obraz realnosti, so na pragu skrbi za njih delo in obstoj in pozneje za obstoj svojih družin. Četudi učeni teoretično, nimajo še dosti praktičnih izkušenj, kar je glavni pogoj življenjske podlage.

Kam se naj sedaj obrne ta nova armada učenih, ko je že toliko milijonov brezposelnih in ko imajo še sedanjí profesionalni in delavci z belimi ovratniki dosti konkurence med seboj in težak obstanek? In poleg teh je še armada neučene delavske brezposelne mase. (Dijakov je menda največ iz delavskih in srednjih slojev.) Mnogi starši, ki so žrtvovali svoj tekoči prihodni denar za šolanje, so razočarani, ker je njihov sin ali hči brez dela ali pa ga težko dobi. Pričakujejo pomoči, toda kaj pomagati, ker se sebi ne more, če ni dela. Danes pa tudi iz šolani ljudje veliko težje dobijo kot smo ga mi pristni "grinerji" dobili pred 20 ali 30 leti.

Nekateri ekonomski sodijo, da ta kritična brezposelnost vodi v fašizem ali v kak drug "izem"; drugi so pa mnenja, da ta kronična brezposelnost vodi direktno v podržavljenje vseh panog industrije, ki je v privatnih kapitalističnih rokah. In to je najbolj gotovo in verjetno.

Razumljivo, da učenje je konec koncev vsakemu več koristno kot ne. Kar veš in znaš, je mentalno premoženje, ki ti ga tudi tat ne more ukrasti. Toda to premoženje je brez pomena, ako nimamo prilike, da bi si z njim služili svoj kruh. Svet bo v splošnem lažje našel sredstva in pota za boljše življenje v izobrazbi nego v nevednosti, ki je kriva mnogo mizerije ravno v današnjem času in civilizaciji, katera pa je še daleč od civilizacije. To vidimo posebno, če pogledamo, ko se gredo delavci kladi drug drugega za prazen

smisel besede. Nujno potrebno je le, da pokažejo tudi naše oblasti razumevanje za to delo ter mu priskočijo na pomoč z gnetno ali vsaj z moralno podporo.

Prinašamo to poročilo o socialnem delu našega učiteljstva, ker je to delo istčasno tudi najuspešnejše prizadevanje v narodno-obrambni smeri. — Po Jutru.

William Green, predsednik Ameriške delavske federacije.

nič in glorio onih, kateri jih poženejo v klavnice.

Kje pa je br. Zidanšek s svojimi dopisi? Morda se je ustrašil kritike, ki je bila pred časom, ker nekateri dopisniki ne slišajo radi o klobasah — morda radi skomin! Ampak če dobrodušne rojakinje rade postrežejo popotnikom, ni nič več kot pravilno, da se človek zahvali na ta ali drugačen način. Drugače pa je treba tudi upoštevati to, kdor piše o agitacijskem potovanju za Prosveto ali kaj drugega, se težko izogne kritiki, kajti na svetu nas je milijone in vsakdo malo drugačnih misli. Neki dopisnik je nekoč kritiziral Zidanška, češ da bi moral bolj "oficialno" agitirati za Prosveto, SNPJ ali za delavske stavke, toda br. Zidanšek najbrže dobro ve, da se z ujudnostjo, po domače veliko več doseže pri rojakih kot drugače. Končno pa, kdor ne čita rad gotovih dopisov, naj pogleda na podpis in prezre. Drugič pa je treba tudi upoštevati, da je veliko lažje čitati nego pisati. Br. Zidanšek od moje strani čestitam za njegovo delo, in to posebno še radi njegove visoke starosti.

V Evropi se je malo pomirilo radi strahu Hitlerja in Mussolinija pred obkroženjem. Oba sta pokazala marelarskemu Chamberlainu in drugim takim diplomatom, da drž le sila in moč in ničesar črno na belem. Radi večje premoči in strahu, če se Angliji in Franciji pridruži še Rusija, sta oba pričela čvekati o nekem miru, a na tihem pa iščeta novih intrig in kaljenja mira.

Joseph Irman, 535.

Vzgojitev obrača— življenje obrne

"Vse sem storil zanj, nad vsakim njegovim korakom sem bdel," tož oče o svojem sinu, "in zdaj ... ne morem razumeti tega: moj sin; moj Janjo — potopa!"

Res je, nad vsakim njegovim korakom je bdel, pa se mu je sin izprijel. In drugi sinovi se izgube v lahkomišelnih avanturah; hčerke, ki jih niti za trenutek niso pustili same, izkupi jo najhujše, se včasih pobratijo s cesto, se kljub najboljši vzgoji obesijo prvemu potopinu krog vratu. Če bi še listali kroniko mladostnega kriminala in mladinskih samomorov, bi se hujšano navdahnjenemu človeku stisnilo srce ob grozotnih prepadih mladega življenja.

Oče, mati in učitelj pa si v vodi nedolžnosti umijejo roke: "vse smo storili zanje, kar je bilo v naši moči!"

Sliši tudi nemogoče samoobtožbe, ki jih spremljajo solze in skripanje z zobmi:

"Mea culpa! Mea maxima culpa! Kriv sem. Bil sem si cer strog, toda še bolj strog bi bil moral biti!"

Prepadi pa so gluhi in odmevi votli. Še bolj votli so odmevi nad prepadi vzgojiteljske omejenosti, ki tope strmi ob vprašanju: "Odkod se je vzelo? Iz dobre družine je doma, najboljše vzgojo je užil. In zdaj kakor zapik, izgubilo se je mladostno življenje!"

Potem pride odrešilna misel: "Življenje je krivo! Življenje, to devetkrat prokleta življenje ga je izprijelo. Kaj pomagati, če tako dobro vzgoja proti tej pošasti, ki nenadno golt mladost: človek obrača, življenje obrne!"

Preprosta resnica je očita vsakomur, ki ni slep. Najbolj

slep pa je, kdor je neprestano "vzgojal" in svojemu otroku posvečal ves svoj čas, ki ga niti za sekundo ni pustil iz vida. Nihče na svetu ga ne bo prepričal, da je njegova vzgoja puhla.

in vendar je preprosta resnica: prav nenehno "vzgojanje" prav budnost nad vsakim korakom je iztirilo otroka. Zane-marjenost vseh odtenkov ne izvira le iz pomanjkanja vzgoje, ampak ima plodna tla tudi v "predobri vzgoji" tam, kjer otroka preveč "vzgojajo". Bde-nje nad vsakim otrokovim korakom je prav tako nesmiselno kakor popolna brezbrilnost: iz obeh vzgoj izhajajo klavne kreature brez hrbtenice, brez socialne zavesti in brez zdrave morale.

Poznam gospoda, ki se je zelo jezil nad nenadno poroko svoje hčere — poročila se je proti volji svojih staršev z moškim, ki je ni vreden. "Tako sem jo vzgojal," je dejal oče, "in to je rezultat. Komaj je sama stori-la korak v življenje, že je za vse življenje zdrnila v nemogoč zakon."

Vzgoja, ki je bilo to dekle deležno, spada med tiste vrste vzgoje, ki jih ljudje imenujejo najboljše. Res, nad slehernim otrokovim korakom je oče pazil, tako zelo pazil, da otrok o ničemer ni odločal sam, nikoli ni imel niti najmanjše samostojnosti. Ko je dekle maturiralo, še ni bilo na plesu, v gledališču je bilo le v očetovem spremstvu. Dekle z maturo je bil prvi nedolžni angel: ni bilo le v resnici nedolžno, ampak tudi ničesar ni vedelo o temeljnih realnostih življenja, prav nič o odnosih med spoloma. Ko je stopila v službo, je bil to njen prvi korak v življenje. Svoje nenadne svobode se je tako razveselila, da je jela takoj veseljačiti. In ko se je očetovska avtoriteta hotela vmešati, se je na vrat na nos poročila, da bi se očeta za vselej odkljudila. Takemu zakonu pravijo psihologi "zakon iz upora". Ti zakoni niso redki.

Poznamo mater, ki je svojemu sinu nudila najboljšo vzgojo, ga ni pustila s a m e g a, ustregla vsaki njegovi želji, da je bil pravi razvajenec. Končno je moral v poboljševalnico, ker je ne-utrudno kradel — okradel je vse od matere do zadnjega človeka v hiši. To je primer kriminala, kakršen se razvije v nasilenem okolju, ki otroka raz-vaja.

Takih primerov bi mogli naštetí nešteto. Ne potrjujejo no-vo skovanega pregovora "vzgo-jitelj obrača, življenje obrne" temveč dokazujejo, kako puhla je prevelika pažnja staršev, ka-ko malo je vredno preveč "vzgo-je".

Pretrpana vzgoja in prevelika skrb za otroka izvirata iz strahu pred nevarnostmi tega; čemur pravimo življenje. Res je, da je to življenje dandanes polno prepado in vrtnicev, ki radi pogoltnejo mlade ljudi. Toda to isto življenje ima tudi svetle in vesele strani. Teh pa vzgojitel-ji, kakršne sem danes opisal, ne vidijo. Zdi se jim, da bodo obvarovali svojega otroka pred vrtnico s tem, da jih bodo v mi-losti zavijali v mehko vato, jim ustvarili dobro izoliran raj v toplem domu. Na drugi stru-ni pa otroku ne dovolijo nobene svobodščine. Njihovo početje bi lahko primerjali s početjem staršev, ki ne dovolijo, da bi se otrok učil plavati, iz strahu, da jih pri tem ne pogoltne vrtnice. Kakor da bi bil pred vrtnico bo-lje zavarovan, kdor ne zna pla-vati.

Popolnoma izolirati se otrok

ne da. V spačenih oblikah se vrinejo v njegove možgane pred-stave o raznih "mikavnostih" življenja. Hrepeni po njih. Pre-povedan sad mika. In čim se mu prvič nudi priložnost, uide izpod zaščitniške roke očetovske avtoritete ali skoči iz zanke ma-terine preskrbne pazljivosti in na vrat na nos plane prav v tisti vrtnice, pred katerim so ga ho-teli obvarovati.

Otroku, ki ne pozna svobode in samostojnosti, se zdi, da je svoboden in samostojen gospod, če kadí, poplva, si z veliko gosto kupuje "užitke življenja". Živ-ljenje pa je kakor reka. Nene-homa teče, vode naraščajo in u-padajo, teko preko brk in la-godno kot olje, so bistré in kal-ne, imajo neme globoka mesta in grabeljšje vrtnice. Utop-ljenci ne dokazujejo le nevarno-sti tega življenja, ampak prav tako neprimernost vzgoje. Si-guren plavalec, ki reko pozna, ne bo utonil. Svobodnega, kritič-nega človeka ne mičejo življenjs-ke umazanije, z dobrim plava-njem rešuje življenjska vpraša-nja za svojo in družbeno korist.

Take starše, ki se jim zdi, da nikoli dovolj ne izolirajo otroka, da niso nikoli dovolj strogi, ki se boje življenja in skušajo otroka obvarovati pred njego-vimi nevarnostmi, bi morali od-vaditi gledati življenje iz iz-krivljenih perspektiv in skozi barvana očala. Glejmo življe-nje, kakršno je. Vzgojiteljev ukrep ne sme iti proti življenju, ampak z njim: učí naj otroka gledati ga, spoznavati ga, orien-tirati se v njem. Budno naj pazi nad vsakim otrokovim ko-rakom, da se, prav, toda nad nje-govim, svobodnim korakom. In nikoli ne bo treba reči: vzgoji-telj je obračal, življenje je obrnilo, zakaj tak vzgojitelj ni otroka izoliral od življenja, am-pak ga uvajal v življenje, pustil je otroku, da hodi sam in mu je pomagal samo ob nejasnih raz-potjih in okoli nevarnih čerí.

Angleško-francoski vojaški razgovori

Obramba interesov na Daljnem vzhodu

Hongkong, 21. jun. — Visoki angleški vojaški in mornarični častniki so odpotovali v Singa-pore, kjer se bodo sestali s fran-coskimi vojaškimi častniki. Na konferenci bo razprava o skupni obrambi angleških in francoskih interesov na Daljnem vzhodu.

Odhod angleških častnikov je povezan z dogodki v Tientsinu, Kitajska, kjer so Japonci bloki-rali angleško-francosko kon-cepcijo. Sednji so zapretili, da bo-do blokirali tudi mednarodno na-selbino na kitajskem otoku A-moyju.

Angleško delegacijo, ki bo konferirala s Francozi v Singa-poru, tvorijo podadmiral Percy Noble, general A. J. Granett, poveljnik angleške vojaške sile na Kitajskem, in R. C. Williams, poveljnik vojaške garnizije v Hongkongu.

Angleška zagotovila Portugalski

Utrditev medsebojne zveze

London, 21. jun. — Angleška vlada je ponovno naglasila, da bo izpolnila vse obveznosti na podlagi zveze med njo in Portu-galsko.

R. A. Butler, podminister za zunanje zadeve, je izjavil, da je premier Chamberlain že poslal osebno pismo predsedniku Portugalske Salazarju z zagoto-vilom, da bo Anglija izpolnjevala svoje obveznosti.

Anglija in Portugalska sta sklenili že l. 1810 dogovor "atal-nega, trdnega in neločljivega prijateljstva in obrambno zvezo za vse čase."

All ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mali denar lahko pošljete svojcem v domovino.

Delegatje, ki so se udeležili otvoritve oddelka federalne mladinske administracije na svetovni razstavi v New Yorku.

KRALJ ALKOHOL

ROMAN

Special JACK LONDON

In angleščini prevedel JOS. POLJANEC

Ta drugi kozarec sem ukradel in, še huje nego to, navadil sem se piti sam, ko sem imel gosta, možaka, tovariša, s katerim bi bil lahko pil. A kralj Alkohol je že pripravil opravičilo. Češ, da je grdo, prevariti gosta s čezmernim gostoljubjem in ga opijaniti. Ako bi jaz njega, nevajenega pijake, pregovoril, da bi pil z menoj, bi ga gotovo opijanil. Kaj mi je kazalo drugega, kakor ukrasti vsak drugi kozarec ali pa odreči se enake dobre volje, kakor se jo je on nabral s polovico toliko kozarcev.

Poleg tega sem si tudi neprenehoma izmišljal izgovore za posebne cocktaile: Ali se je zbrala pri meni posebna vesela družba, ali sem bil nejevoljen na stavbenega mojstra ali na tatinskega kamnarja, ki je delal v hlevu, ali mi je poginil najljubši konj v bodoči žični ograji ali pa sem dobil ugodne vesti od uradnikov in založnikov med jutranjo pošto. Kadar je poželjen vzhajalo v meni, je bilo vseeno, kakšen izgovor je bil. Glavno je bilo: požel sem si alkohola. Po dobrih dvanajstih letih, ko sem se ves čas ljubil z njim, ne da bi si ga bil želel, mi ga je bilo sedaj treba. In moja moč je bila moja slabost. Potreboval sem dva, tri štiri kozarce za učinek, sorazmeren z učinkom enega kozarca na povprečnega človeka.

Na eno pravilo sem pa gledal. Nikdar nisem vzel požirka, dokler ni bilo moje vsakdanje delo končano, dokler nisem napisal svojih tisoč besedi. Ko pa je bilo dovršeno, so cocktaili med končano delo in zabavo tistega dne postavili pregrado v mojih možganih. Delo mi je izginilo iz zavesti. Niti misel nanj ni brlela v možganih do devete ure drugega jutra, ko sem sedel k pisalni mizi in pričel naslednjih tisoč besedi. Na ta način sem dosegel stanje duha, kakor sem si ga želel. S pomočjo te alkoholne pregrade sem si ohranil energijo. Kralj Alkohol vendarle ni bil tako črn, kot so ga slikali. Storiš le človeku marsikaj dobrega in to je bila ena njegovih dobrot, tako sem varal samega sebe. Toda bolj ko sem pil, več sem moral piti, da sem dosegel sorazmeren učinek. Kadar sem iz Doline meseca prišel v mesto ter tam obovedal, je bil cocktail, s katerim so mi postregli pri mizi, prazna stvar brez vrednosti. V njem ni bilo nobenega sunka za pred kosilom. Kedar sem šel h kosilu, sem zavoljo tega moral povečati sunek — z dvema, tremi in, ako sem srečal kakega znanca, tudi s štirimi, petimi ali šestimi cocktaili; eden več ali manj, je bilo vseeno pri tolikih. Nekeč se mi je silno mudilo. Nisem utegnil, da bi dostojno izpil vse tiste kozarčke. Tedaj mi je sijajna misel šnila v glavo. Velel sem točaja, naj mi pripravi dvojni cocktail. Posihmal sem zmerom, kadar se mi je mudilo, naročil dvojni cocktail. To mi je prihranilo čas.

Posledica tega rednega močnega pitja je bila, da me je ubilo. Moj duh se je tako privadil poživanja z umetnimi sredstvi, da je bil brez njih neprožen, brez življenja. Alkohol mi je postal vedno bolj neobhodno potreben, da sem mogel sprejemati ljudi, da sem postal sposoben za družbo. Pijača me je morala dregnuti in suniti, da so črvi gomazeli, možgani žareli, da me je smeh ščegetal, da se me je prijel porednost in zbadljivost, da sem se držal na smeh, preden sem se mogel pridružiti tovarišem in biti kakor oni.

Druga posledica je bila, da mi je kralj Alkohol začel podstavljati nogo. Iznova me je začel mučiti z mojo dolgo boleznijo, me speljal, da sem zopet zasledoval resnico in ji trgati kopreno z obličja, me premamili, da sem zri resničnosti naravnost iz lica v lice. Ampak to je prišlo polagoma. Moje misli so postajale zopet tope, dasi tako počasi, da tega skoraj nisem opazil.

Tupatam so me prešle vrtilne misli. Kam vede to neprestano pitje? Toda le zanesite se na kralja Alkohola, on zna takim vprašanjem jezik zavezati. Pojdi z menoj na požirek, pa ti povem vse, pravi po svoji stari navadi. In to učinkuje. Naslednji slučaj na primer prča, da je to res, slučaj, na katerega me je kralj Alkohol neprestano opozarjal.

Pričela se mi je bila neizgovorna, ki je zahtevala kopolitno operacijo. Neko jutro, teden dni potem, ko sem bil prišel z operacijske mize, sem ležal oslabil in izmučen v bolnici na postelji. Zagorela barva mojega obraza, kolikor ga je

bilo videti izpod neobritih kocin, je obledela v bolešno rumenico. Moj zdravnik je stal poleg moje postelje namenjen, da odide. Grajačoče je strmel v cigareto, ki sem jo kadil.

"Tisto-le bi morali opustiti," mi je začel pridigati. "Cigarete vas bodo ugonobile. Poglejte mene."

Pogledal sem ga. Bil je približno mojih let, širokih pleč, mogočnih prsi, iskrih oči in rdečih lic od zdravja. Krasnejšega moža si človek ni mogel misliti.

"Tudi jaz sem kadil," je nadaljeval. "Smotke. A še te sem pustil. In poglejte me."

Mož je bil prevzet, po pravici prevzet v zavesti, češ, kako je zdrav. V enem mesecu pa je bil mrtev. Ne radi neizgovore. Napadlo ga je bilo kakega pol tucata različnih bacilov z dolgiimi znanstvenimi imeni in ga ugonobile. Pričele so se bile namreč še druge, nepričakovane mukopolne bolezni, in preden je umrl, je bilo slišati smrtne krike tega krasnega moža po vsej bližnji okolici. Umrl je kriče.

"Tukaj vidiš," je rekel kralj Alkohol. "Skrbnost se je varoval. Celo smotke je pustil. In kaj ima od tega? Že trohni, ne? Ali bodo bacili skakali! Ubrani se jih ni mogoče. Tvoj prekrasni doktor se je zavaroval z vsem mogočim žoper nje, a so ga vendarle zasačili. Kadar bacil plane, ne moreš vedeti, kam bo priletel. Morebiti nate. Glej, kaj vse je bil opustil. Ali se hočeš odreči vsemu, kar ti morem nuditi, samo da kak bacil ne plane nate in te ne pobere? V življenju ni pravice. Vse je samo loterija. Jaz pa odenem obličje življenja z lažnjivim smehljajem in se smejem dejstvu. Smehljaj se z menoj in smejaj. Navsezadnje boš že dosegel, kar te čaka, ampak dotlej se smejaj. Svet je precej temačen. Jaz ti ga razsvetlim. Tudi gnij je ves, ako se morejo prigoditi take reči kakor so se tvojemu zdravniku. Samo eno je, kar ti je storiti: pij in pozabi na vse to!"

In seveda sem pil še. In vsakokrat sem pil, kadar me je kralj Alkohol spomnil na tisti dogodek. Vendar sem pil po pameti, z razumom. Gledal sem na to, da je bila pijača najboljša vrste. Lkal sem v njej sunka in pregrade ter se izogibal kajni slabe pijače in pijanosti. Milogrede kajni pripominjam, da kadar začne človek piti po pameti in z razumom, kaže s tem že resne znake, kako daleč je že prišel po tej poti.

Toda dosledno sem se držal pravila, da se nisem nikdar doteknil prvega kozarčka, dokler ni bila napisana poslednja mojih vsakdanjih tisoč besedi. Včasih je pač nanesla prilika, da sem si kak dan naredil počitnice v pisateljevanju. V takih časih nisem gledal na to, kako zarana sem izpil prvi kozarček, ker s tem nisem kršil svojega pravila. In ljudje, ki niso nikdar prekusili vse igre pitja, se čudijo, kako ta navada raste.

TRIDESETO POGLAVJE

Ko je "Snark" odjadrala iz San Franciska na dolgo križarjenje, ni bilo na krovu nobene pijače. Ali bolj povedano: ni vsi niti slutili nismo, da bi bilo kaj pijače na ladji, niti je nismo mesece in mesece iztekli. Ta vožnja na "suhi" ladji je bil moj zloben domislek. Kralju Alkoholu sem jo zagodil. To kaže, da sem vseeno poslušal tista, četudi še tako rahla svara, ki so se začela oglašati v moji zavesti.

Sedemindvajset dni smo vozili od San Franciska do Honolulu. Od prvega dne dalje me misel na pijačo ni nikoli motila. To omenjam, da pokažem, kako resnično v bistvu nisem bil alkoholik.

Kakih pet mesecev smo preživeli na različnih otokih Havajake skupine. Kadar sem bil na suhem, sem pil. Pil sem celo malce več, kot sem bil vajen piti v Kaliforniji pred vožnjo. Havajski prebivalci so, kako je bilo videti, pili povprečno nekaj več kot prebivalci v zmernejših širinah. Nočem biti dvoumen in lahko, dasi bolj nerodno, popravim te besede in rečem: "v širinah, ki so bolj oddaljene od ravnika." Vendar je Havajsko otočje samo subtropično (bliže vročemu pasu). Globlje ko sem prišel v trope, bolj sem videl, da ljudje pijo, in bolj sem pil tudi jaz.

(Dalje prihodnjik.)

JELKA

Ferdo Godina

Vdova Jelka je bila pred drugo poroko.

Bila je ena izmed tistih žensk, katero vzljubi na prvi pogled. Ne več zakaj. Srečujoč jo, iščeš njenih oči in jo ljubiš tako nesmiselno, kot trubadur v srednjem veku. Še kitara ti manjka, triko in rdeča kapa, pa bi bil zapečaten osel, ki drugega ne zna kot sanjati o velikih ženah z dolgimi lasmi, z vitkim stasom in lepimi, prebujajočimi se grudi.

In ulica. To je kraj tako raz-

novratnega življenja, kraj tolikih srečnih in nesrečnih srečanj, kraj smeha in žalosti. Res, vse je združeno na tem ozemju, dolgem prostoru.

Prav za prav je bilo vse sklad-

no. Jelkin bodoči mož Barovič, je bil lastnik majhnega podjetja, torej človek, ki je imel denar. Privlačil si je vse, kar se je le dalo, kajti ljudje iz poslovnega sveta so že od nekdaj mali bogovi. Po nekaj letih blodenj, razočaranj in veselja, je vzljubil Meri, ženo zanemarnjenega advokata. Leta presrečne ljubezni so potekala, da sama nista vedela kako. Duša je prirasla k duši in hudič je bil zdaj, ko je prišla vmes Jelka, dati slovo le-pemu in udobnemu prijateljstvu. Čeprav je bil podjetnik z Meri srecen, vendar mu je nekaj kalilo oni mir, ki ga ima človek s ženo, katero mu tudi družba

Pogled na jez, katerega gradi federalna vlada ob reki Kolumbiji v državi Washington.

pripoznava. To razmerje pa je bilo tako: ne tič ne miš. V družbo z njo ni mogel Barovič nikamor. Le mrtve stene so vedele povedati mnogo, svet pa je molčal kot moder stavec, ki hote pozablja grehe svojih otrok.

Po tolikih letih ljubezni z Meri, sta se srečala Jelka in Barovič. Ženo "v črnem" je Barovič blazno vzljubil.

"Iskal sem te vse življenje. Končno sem te našel," je drhtel mnogokrat, ko je bil pri njej.

Jelka se je nasmešnila in zrla v njegovo postarano lice. Dolge obrvi je dvignila in spustila veke. Bila je prava žalostna Madona.

Vsak njen gib je vzbujal v človeku strast in neutešeno ljubezen. Še njena cigareta je imela čudovito moč; nisi mogel drugega takrat, kakor da si škripal z zobmi in čakal, da neha, da že neha s tem strašnim mirom.

Barovič je spremenila življenje. Ni ga nadlegovala niti očitala, človek pri taki boginji pride sam do tega, kaj sme in kaj ne sme.

Barovič ni vedel, kaj je ljubosumnost vse do tedaj, ko je spoznal Jelko. Ljubil je mnogo žensk, toda brezskrbno, viharo in nikdar ni pomislil na nezvestobo. Mogoče mu je bila garancija za to podjetje, kajti denar je le čudovita stvar.

Pri Jelki pa se je čutil ubogega, neobčutnega dečka, ki je imel samo božansko žensko in ničesar več. Joj, kakšen je bil! Zaljubljen do ušes, ljubosumen pa čez glavo.

Vsak pogled najslabšega fificirca, ki je veljal Jelki, "ga je vznemiril. Zbodblo ga je in hotel je biti z njo zmeraj sam.

Nepokoj se je naselil v njegovo dušo. In še druge stvari! Zapusčena advokatova žena je napela vse sile. Ne, ne sme zgubiti Baroviča, pa naj velja kar hoče.

Deževala so anonimna pisma na njegov naslov, ga rotila o Jelkini nezvestobi, o njenem slujnem življenju.

"Ne vidiš kako pasejo pohotneži na njej oči? Kjerkoli si z njo, ne vidiš? V kavarni si peto kolo, na ulici figura. Katera poštna žena dela to? — Ozirajo se za njo kot za prostitutko?"

Kdo bi mogel popisati bolečine, ki so mu jih prizadejala pisma od "neznane" roke? Ni verjel ničesar, pa le. Kaj, če le ljubi denar, prokleta žena z mrzlim srcem.

Pripeljal se je k njej, zahupal spodaj: "pridem takoj!"

Njo pa ni nikdar iznenadil, nikdar je ni razveselil, nikdar razžalostil. Vedno mu je ponudila roko z ono graciozno gesto, ki je bila lastna samo njej.

Zopet je bil premagan, zopet na tleh.

O sebi ni vedel več povedati ničesar. Vse se ji je razkril v prvih dneh. Molče ga je poslušala in se mu nasmešnila pri njegovih doživljajih.

Sama o sebi pa je molčala. Poročena je bila; to mu je rekla in ničesar drugega.

"Čuj, Jelka," je ves nestrpen dejal Barovič. "Ljubim te, pa nisem srecen."

"Pusti me," je dejala suho.

"Ne to. Nočeš me razumeti. Tako si mi nedostopna, kot do sedaj nobena ženaka. Hotel bi, da sva si blizu kot človeka, katera ne loči ničesar," stopil je za fotelj, ji dvignil obraz ter jo gledal v priprte oči.

Jelka mu je pustila, da jo je prijel za roke in jih poljubil.

"Pravijo, da se z moškimi rada igraš."

"Kdo pravi?"

"Pisma dobivam. Ničesar ne verjamem, pa me le bega to. Ti pa molčiš in me ne rešiš muk."

"Rešim!" se je nasmešnila in šla pred ogledalo. Popravila si je lase, katere ji je zmešal, ko je stal za foteljem in se sklanjal k njej.

V medli luči je bila še bolj prikupna. Sploh je bilo nekaj pravičnega v vsem, kar je bilo v njeni bližini: strop, omara, ogledalo, postelja, vse, prav vse.

Barovič je bil tu majhen kot otrok. Podjetje, kjer trepetal pred njim toliko ljudi, močnih, mračnih, umazanih, kje je to? Podjetnik Barovič se trese pred to žensko kot cucek. Jelka, ki ni nikdar pokazala nagnenja do denarja niti do njega, ga mori.

Jelka, prokleta! Zenske so bogovi, v katerih vsemogočnost si prisiljen verovati.

Pisma so se množila. Meri mu je postajala odvratna, a Jelka tuja. S svojim nadlegovanjem jo je odbijal, pa si ni mogel pomagati.

Tudi ona je trpela, toda nikdar mu ni črhnila niti besede. Priprla je veke, spustila roke na fotelj, opazovala gorečo cigareto in ga poslušala.

Pripovedoval ji je o podjetju, kupiljah in o njunem bodočem življenju. Končal pa je vedno enako.

"Ne morem verjeti v vse to."

"Verjemi, resnica je."

"Nedosegljiva se mi zdiš."

Stegnila je roko in se nasmešnila: "Primi me."

"Primi me, to že. Pa drugače si daleč kot nebo."

"Nebo bomo dosegli, ko bomo umrli, a Jelko že prej." Pogledala ga je izpod obrvi.

Bili so trenutki, ko je bil Barovič srecen, a Jelka mehka in dostopna. A to je bilo kratko.

"Ne ljubiš nikogar?" Vse je podrl v njej. Ta večer strah in bojazn. Muka. Strašna muka.

"Ljudje me begajo, da včasih ne vem, kako mi je ime."

Jelka se je nasmešnila, ga molče zrla, dokler ni Barovič vstal in se poslovil.

Poljubil jo je in šel. Spodaj na cesti je zahupal: "lahko noč," in se odpeljal.

Druga dne je dobil Barovič pismo.

Dragi!

Ko bereš ta list, mene ni več med živimi. Da sem si pogladila kroglo v glavo, si kriv Ti. Ljubila sem samo enkrat v življenju, močno, neizmerno. Mož mi je umrl. Tako ljubiti kot sem ljubila njega ni več mogoče.

Hotela sem živeti zdaj s Teboj. Saj ne pogrešam ničesar, pa le. Ti pa si me mučil, da sem našla edini izhod v smrti. Smrt je za vsakega le končna rešitev.

Poslavlja se od Tebe že mrtva — Jelka.

Blazen je skočil Barovič v avto. Zdrvel je po ulicah brez misli. Videl je Jelko v mlaki krvi, z groznimi očmi. "Ah, Jelka, jaz sem kriv."

Hotel je v stanovanje in hotel v Jelkino sobo. Zaklenjena. Jelka, zakaj si to storila? Mora k njej. Mora. Sunil je v vrata, dvakrat, trikrat. Ključavnica je popustila, vrata so se naglo odprla.

Ah!

Jelka je ležala malomarno na divanu, kadila in se smehljala.

HUMOR

Ne ve, kam pride
Stara žena je priglasila
čv v cerkvi pred sv. Anjo,
pa še pred samega hudobca
je bil nameščen poleg svet-
haela. Druga žena, ki je
dela, jo vpraša:
"Zakaj si pa tudi Satanu
žgala svečo?"
"Saj človek nikoli ne ve,
bo prišel po smrti."

Brez skrbi

V neki vasi je bila slava
Prišel je tudi očanec Miha
del na prvo klop pred go-
ški oder. Ves prestrašen
ti k njemu župan in mu re-
"Oče, pojdi te drugim
tu sem pridejo gospodje!"
"Nič hudega! Le naj pri-
saj niso garjavi," odvrne

HIŠA NA PRODAJ

Prodaja se za nizko ceno 24
hiša, pritičje, garaža za dve
lota poleg hiše na 2804 S. Mill
Oglasite se pri lastniku na: 11
19th Str., Chicago, Ill.

SLOVENSKA NARODNA
PORA JEDNOTA

izdaja svoje publikacije
posebno list Prosveta za
ter potrebne agitacije
društev in članstva in za
gandno svojih idej. Nikal-
je za propagando drugih
pornih organizacij. Vsaka
ganizacija ima običajno
glasilo. Torej agitatorični
in naznanila drugih pod-
organizacij in njih društev
se ne pošiljajo listu Prosv

Listen to and Advertise

PALANDECH'S YUGOSLAV
Folk Songs and Mu-

Tamburitz Orchestra
Station WVAE, Every Sunday
536 S. Clark St., Chicago — Har.

Italijanska
Linija do
JUGO
SLAVIJE

Prva svetovna
JUŽNE PROGE

"The Sunny Side of the Atlantic"
Najhitrejša direktna pošta
Tu so bratstva "Sončna pušča" združeni vseh
posebnih udobnosti JUŽNE PROGE s nenadomestljivo
udobnostjo in polnogo svetovno slavnih italijanskih parov.
Znanost življenje za politik ali zabavo na sončnih krajih.
Vse obratno zadovoljne in sveže, dajo vsi priložnosti
zabave na oceanem potovanju. Turistne in tretje razrede
udobnosti na vseh parnikih vam nudijo velike moderne kabine,
idealne obdobje, luksuzne družabne sobe, fina hrana in eks-
luzna posluha.

VULCANIA - SATURNIA
DIREKTNO V JUGOSLAVIJO
14. in 28. julija — 22. avgusta — 8. sept.
REX - C. DI SAVOIA - ROMA
Prve Genoe: 1. 8. in 22. julija —
5. avgusta

Za pojanila obratite se na pooblaščenca
agenta, ali na urad: Italijanska Linija,
333 N. Michigan Ave. Chicago.

ITALIAN LINE

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklopu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta
prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naro-
nini. List Prosveta stane vsa enaka, za člano ali nečlano \$0.50
mo leto naročnine. Ker pa člani še plačajo pri assessment \$1.20 na
tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vrstva, roči, da
je list predrag za člano SNPJ. List Prosveta je vada lastnina in
gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Člani
listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado \$0.50	Za Cincero in Chicago je \$1.00
1 tednik in..... 4.50	1 tednik in..... 4.50
2 tednika in..... 8.50	2 tednika in..... 8.50
3 tednike in..... 12.50	3 tednike in..... 12.50
4 tednike in..... 16.50	4 tednike in..... 16.50
5 tednikov in..... niš	5 tednikov in..... 20.50

Za Evrope je..... \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vrsto denarja ali Money

Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnimo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov prenosa listi član
SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list
tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno
naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista,
in obenem doplačati dotično vrsto listu Prosveta. Ako tega ne storijo,
tedaj mora upravništvo snikati datum za to vrsto naročnin.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vrsto \$.....

1) Ime..... Čl. družine \$.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledečih članov

moje družine:

2)..... Čl. družine \$.....

3)..... Čl. družine \$.....

4)..... Čl. družine \$.....

5)..... Čl. družine \$.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....